

Andrum

EN TIDNING FRÅN SVENSKA KYRKAN I HANINGE. 2 2020

Symboler i tiden

Sidan 11-13

Tema Sorg

Behovet av att sörja samt hylla livet

Sidan 4-10

Påskens alla tider

Ljuset seger över mörkret
Sidan 18-19

Svenska kyrkan
HANINGE

Om inte om fanns!

ANDERS BERGQVIST ANSVARIG DIAKONI & MISSION

DE BEHÖVER ETT HJÄRTA NU. Och snabbt måste det gå! Flickan som ligger på operationsbordet håller på att dö trots deras ansträngningar. Livet fullkomligt rinner ur henne. Och det finns inget de kan göra för att stoppa flykten.

Ansiktsfärgen har bleknat, huden är kall och den klibbar när narkos-sköterskan smeker hennes kind. Hjärtslagen är nu än mer oregelbundna. Sakta och säkert tynar hon bort inför deras ögon. Maktlösa står de där hela arbetslaget, i operations-salens kalla sken och ber tyst om ett under. Maskinerna skulle hålla henne

vid liv ännu ett litet tag. Men så småningom skulle det vara slut. Över. Och ännu en familj skulle märkas av sorg och död. Själva meningen med livet skulle ifrågasättas.

Och i väntrummet gråter mamma och pappa. De har väntat på den här dagen. Förstått att den måste komma. Försökt förbereda sig, men nu när den väl är här, känns allt ändå så främmande. Nu handlar det om minuter och sekunder. Inte längre om, utan när.

I våningen under sitter maken till den just avlidne livspartner. Ett långt kärleksfullt liv tillsammans har just tagit slut. I väntrummet bredvid, oroliga anhöriga till den bilolycka som just kommit in till akutmottagningen.

Och i grannstaden, i varje stad, i varje land, i varje tid, i hela skapelsens historia finns den där. Döden! Stått som gräns. Varit vår fiende. Ett hjärtlöst tillstånd av tomhet.

Om inte om funnits!

Han var solidarisk med oss redan när han levde här. Klev ner mitt i det allra värsta. Fanns, där livet var fult, skavde och gjorde ont. Tvättade,

lagade, skyddade. Gjöt kraft i det klena. Mod i det fega. Hopp i all denna hopplöshet. Gjöt liv i själva döden! Gav sig helt åt oss.

Sitt hjärta till flickan på operationsbordet. Till den avlidne livspartner, till bilolyckan som just kommit in på akutmottagningen. Tog makt över det evigt onda! Vädrade ut djävulskap och helvete och dukar ett himmelskt bord för oss.

I vår våning. I våningen under. I grannstaden, i varje stad, i varje land, i varje tid. I hela skapelsen.

När påskens alla otroliga händelser flyttar in i våra liv så kan det kanske hända att vi inser att smärta, plåga, svek och ondska är en del av våra liv men att det inte har sista ordet.

Att få sätta tro till Livet och dess krafter, att få känna hopp om det evigt goda.

Jantelagens depressivitet möter kraftfullt motstånd av en synnerligen levande, kärleksfull och förlåtande Gud!

Om finns.

*Glad påsk!
Anders Bergqvist*

HANINGE PASTORAT

De tre församlingarna Dalarö-Örnö-Utö, Västerhaninge-Muskö och Österhaninge utgör tillsammans Haninge pastorat – Svenska kyrkan i Haninge i dagligt tal.

REDAKTION & INFORMATION

Ansvarig utgivare Krister Stenberg
Redaktionsansvarig Joakim Löfgren.
haninge.kommunikation@svenskakyrkan.se

Grafisk produktion AD Design, Sthlm
Omslagsfoto Magnus Aronson
Tryck Ätta.45, Solna

Andrum – en tidning från Svenska kyrkan i Haninge, distribueras av Postnord som samhällsinformation.

KONTAKT

Besöksadress: Runstensvägen 14
Postadress: Box 113, 136 22 Haninge
Telefon växel: 08-555 670 00
telefonfö: mån-tors kl 08.15-12.00, 13.00-16.30
fredag kl 08.15-12.00, 13.00-16.00
Hemsida svenskakyrkan.se/haninge
E-post haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

KYRKÖHERDE

Krister Stenberg, tel 08-555 670 23

BOKNING

Dop och vigsel samt medlemsfrågor
haninge.bokning@svenskakyrkan.se
08-555 670 10
Begravning och gravsättning
haninge.bokning@svenskakyrkan.se
08-555 670 30

KYRKOGÅRDSFÖRVALTNINGEN

Kyrkogårdschef
Leena Poutiainen 08-555 670 01
Begravningsombud
Bo Forslund, 070-651 89 48

Behöver du prata med någon som har tystnadsplikt?

Ring vår växel 08-555 670 00 eller besök oss.

Mellan kl 21.00-06.00 kan du nå Jourhavande präst på tel 112.

Kompenserad i enlighet med ClimateCalc.
www.climatecalc.eu
CC-000093/SE

Öppen kyrka i Coronatider

Kyrkan står för stabilitet i orostider. Din kyrka är öppen – både kyrkorummen och på nätet. Kyrkans miljöer är heliga platser och en trygghet för många.

Svenska kyrkan i Haninge tar dock oron över coronaviruset på största allvar och följer givetvis regeringens beslut och myndigheternas rekommendationer. Vi anpassar verksamheten, men fortsätter vara en stabil punkt i tider av oro och osäkerhet.

Senaste nytt om eventuella förändringar i programmet hittar du på Svenska kyrkan i Haninges webb och på Svenska kyrkan i Haninges Facebook-sida.

Med hänsyn till varandra ber vi dig stanna hemma om du känner dig sjuk eller har minsta symtom på luftvägsinfektion, även lindriga. Det gäller framförallt dig som har underliggande sjukdomar eller tillhör en riskgrupp som äldre. Vi ber dig ta ansvar för din egen hälsa och för att begränsa din egen smittspridning så att alla kan känna sig trygga.

Mina tankar går till dig som Haningebo. Rädslan och oron många känner nu är naturligtvis befogad. Däremot får vi inte låta rädslan ta över våra liv och styra oss. Kyrkan möter oron, delar den och omvandlar den till kärlek omtanke om de som är utsatta. Vi kan inte påverka omvärlden men vi kan välja hur vi för-

Krister Stenberg, kyrkoherde i Svenska kyrkan i Haninge.

håller oss till den. Vi kan fokusera på det vi kan påverka. Just därför kan svåra, mörka tider också ge styrka. – Vi bryr oss mer om varandra, släkt, vänner, grannar, äldre. Vem bryr du dig om lite extra idag? Tillsammans tar vi oss igenom detta.

Välkommen till din kyrka i Haninge hälsar kyrkoherde Krister Stenberg med personal!

Dags att göra vår fint på gravarna

LJUSHÅLLARE OCH BELYSNING får användas vid graven från oktober till och med april månad. Under sommar-månaderna behöver gravarna hållas fria av arbetsmiljöskäl för personalen som sköter om kyrkogårdarna och begravningsplatserna.

Vi ber dig därför att plocka bort gravlyktor, kransar och andra större dekorationer på graven *senast den 30 april*.

För mer information kontakta Kyrkogårdsförvaltningen på telefon 08-555 670 30.

Ungdomshäng i Tungelsta

Fredag eftermiddag/kväll är traditionellt häng för öppna ungdomsverksamheten Crux (åk 6-9) läxhjälp, biljard, gaming eller café och MMM (mat, musik, media – åk 6 – gymnasiet) laga mat, spela instrument eller bara umgås. Kolla kalendariet för tider eller följ oss på instagram: **ungihaninge**. Kul om du hänger på!

Drop-in-dop i Dalarö 9 maj

DOPET är en fin högtid, en lång tradition i generationer, och en handling i tacksamhet över livet. Genom dopet får vi uppleva att vi är en del av något större. Dopet är guds omfamning, med löfte om att vara med oss under livets alla dagar, vad som än händer.

Lördagen den 9 maj, på Europadagen, har vi drop-in-dop i fina Dalarö kyrka, för både små och stora barn – såväl syskon som vuxna. Präster, dopkaffe och tårta står klart och väntar. Mer info: ring 08-555 670 10 eller epost: haninge.bokning@svenskakyrkan.se

Sommarens sånger & psalmer

På Sveriges nationaldag lördagen den 6 juni bjuds in till sing-a-long i Dalarö kyrka med Dalarö kyrkokör. Kom och sjung in sommaren och njut av musiken. Kl.12.30-13.30. *Välkommen!*

Vikten av att både sörja och att hylla livet

Som präst vill Sara Engström Möller framförallt hedra minnet av den döda och förmedla det kristna hoppet när hon håller i en begravningsgudstjänst. – Jag vill förmedla att det inte tar slut, utan att förringa sorgen och smärtan, säger hon.

När en nära anhörig dör ställs de närmast sörjande inför en rad praktiska frågor, förutom att leva med sorgen och saknaden, och oftast följer en lång process som är känslomässigt omvälvande.

– Första steget är i regel att ta kontakt med en begravningsbyrå, det finns också möjlighet att ordna med det mesta på egen hand – men det kräver en ganska stor insats. Begravningsbyrån hjälper till med allt ifrån val av kista, blommor, om man ska skänka pengar till välgörande ändamål eller inte, och med en eventuell dödsannons.

– Begravningsbyrån tar också frågor kring vilka önskemål som finns, om man vill ha minneslund, askgravlund eller en urnbegravning i stället för en kistbegravning. När vi präster kommer in i bilden är ofta de beslutade redan fattade, säger Sara Engström Möller när vi ses en regnig marsförmiddag i Västerhaninge församlingshem.

Här har hon varit präst sedan 2006 och promenerar varje dag till jobbet. Det blir flera hejarop och hälsningar när Sara passerar kyrkogården. Hon har ungefär 3-4 begravingar varje månad och ser på begravningsgudstjänsten som något av det mest meningsfulla kyrkan gör.

– Begravningsgudstjänsten, där du får ett avsked, är otroligt viktig. Den är en helhet med musik och ord och det är olika vad som talar till oss. Gudstjänsten markerar att detta har inträffat, personen vi tar avsked av har dött. Nu finns inte hen längre och kan ta hand om oss eller vi om hen, utan vi överlåter hen i Guds händer. Döden innebär den himmelska födelsen. Därmed inte sagt att vi ska förringa smärtan och lidandet, men i avskedet öppnar vi upp för en fortsättning. Det tar inte slut utan vi går från mörker till ljus som också påskens budskap handlar om. Ofta nämner människor efter begravningen små tecken som blir bärare av ljuset ”Såg du solens trålar som

Begravningen är en viktig del i sorgprocessen.

bröt in vid defileringen”, säger Sara som gärna använder sig av de symboler som finns förknippade med det eviga livet. När hon begravde sin mormor för några år sedan talade hon bland annat om den åttonde dagen.

– Den syftar på uppståndelsen. När Jesus uppstod från de döda inleddes Guds nya skapelsevecka och söndagen, den första veckodagen, har också kommit att kallas för den åttonde dagen, säger Sara och nämner i nästa ande-

tag att de flesta känner stor tack-samhet när begravningen är över. Att den har hjälpt dem i sorge-processen.

Idag börjar det bli vanligare att människor väljer en så kallad "direktare" som är en begravning utan ceremoni. Många dör utan anhöriga eller vänner. Människor blir äldre, lever anonymare och har oftare brutit upp från hembygden.

– Jag ser det som ett utslag av vår tids effektivitetskultur. Och om en människa dör utan anhöriga kan det vara extra viktigt att lyfta fram det kristna hoppet för den personen. Det värnlösa livet, som gäller såväl den nyfödde som den döde, är så pass viktigt att vi som kyrka vill respektera det, understryker Sara Engström Möller.

Vanliga frågor inför begravningen?

– Många vill sätta en personlig prägel på gudstjänsten idag som vi försöker tillmötesgå till en viss del. Musiken är viktig för de flesta och det är vanligt att man vill ta med sig en cd med särskilda låtar. Eftersom vi har duktiga kyrkomusiker vill vi uppmuntra deras kompetens och har sagt att det inledande och avslutande stycket spelas av dem. Men i övrigt finns det en frihet att välja.

– Det kan också finnas nervositet och frågor kring vad som förväntas av dig som anhörig. Då är jag tydlig med att den här dagen ska du bara orka existera och att jag som präst ansvarar för ordningen och talar om när församlingen t ex ska stå och sitta.

– Ibland vill människor stanna upp vid kistan och säga något personligt, men jag brukar uppmuntra de anhöriga till att spara de orden till minnesstunden efteråt. Helt

Kyrkogården Västerhaninge kyrka.

enkelt för att inte fördröja stunden i kyrkan, det kan bli emotionellt påfrestande om avskedet blir för långt.

En av de märkligaste frågor Sara har fått, i samband med ett samtal inför en begravning, var om hon kunde säga i sitt griftetal, dvs prästens tal vid begravningen, att man får ta hunden med sig i himlen. En annan gång var det en man som ville läsa igenom hennes griftetal innan själva begravningen.

– Ibland smyger sig ett konsumtionsperspektiv in. Vi tillhandahåller en ordning som har fungerat i alla tider och har en lång erfarenhet av sorg.

Urna eller kista?

Det börjar bli vanligare med urnbegravning, även om de flesta väljer en begravning med kista, och det innebär att kroppen kremeras innan begravningen.

– Första gången jag hade en urnbegravning fick jag tänka till kring defileringen, dvs själva avskedet när församlingen går fram med sin blomma. Jag fick också fundera kring hur jag skulle formulera mig. Inom kristen tro är det viktigt att visa vördnad för kroppen.

Människans värde är så stort att också den döda kroppen ska respekteras. I början av 1900-talet när kremering blev ett alternativ, sågs det som kontroversiellt. Kristendomen hade positionerat sig där, att bränna kroppen sågs som ett sätt att vanhedra kroppen. Men det handlar också om en hjälp att förstå det abstrakta med döden, och en hjälp i sorgebearbetningen. En del vill se den döde innan begravningen.

– Det kan vara en viktig del i avskedet innan griftefriden råder. Den innebär att från och med begravningen får man inte öppna graven utan frid ska råda.

Hur se de mångkulturella aspekterna ut?

– För begravningsceremonin finns Haninges kyrkor för medlemmar i Svenska kyrkan. Utöver dessa finns lokaler utan religiösa symboler som Dalarö kapell, Västerhaninge kapell samt Österhaningesalen. Det finns även ett muslimskt gravkvarter på Österhaninge begravningsplats. Det händer också att kyrkans kapell används till en borgerlig ceremoni, då täcks de religiösa symbolerna över.

Några gånger har Västerhaninge kyrka lånats ut till katolska präster vid begravningar. Då svingar de med rökelsekaret, som är en symbol för våra böner som stiger mot himlen och så stänker de vigvatten på kistan som en påminnelse om den nyfödde som en gång döptes. ■

Sara Engström Möller, präst i Svenska kyrkan i Haninge.

TEXT ANN THÖRNBLAD

VAD HÄNDER NÄR NÅGON DÖR?

När någon avlider är det mycket praktiskt att ordna för de närmast efterlevande. Samtidigt är det starka känslor i omlopp. En tid i livet som kan vara omtumlande på många sätt. Men vad händer egentligen när någon dör?

DÖDSFALL

DÖDSFALL

LÄKARE

Läkare tillkallas för utfärdande av dödsbevis. Detta sker oavsett hur och var dödsfallet sker.

RÄTTSMEDICINSK UNDERSÖKNING

Finns misstanke om att dödsfallet inte orsakats av naturliga orsaker kopplas polisen in och det sker en rättsmedicinsk undersökning. Då utfärdar en rättsläkare dödsorsaksintyget.

KLINISK OBDUKTION

Om läkaren inte kan ange dödsorsaken sker en klinisk obduktion på sjukhus. I vissa fall kräver detta anhörigas medgivande.

DÖDSORSAKSINTYG

Ett dödsorsaksintyg utfärdas av läkare eller rättsläkare.

BISÄTTNINGSLOKAL

När svepning och kistläggning är gjord transporteras kistan med den avlidne till en bisättningslokal. Det är en lokal, oftast med kylmöjlighet, för förvaring av avlidna i kistor i avvaktan på begravningsceremoni eller gravsättning.

SVEPNING

Den döde läggs i kistan och bädden görs iordning. Den döde kammas, händerna läggs tillrätta och eventuella andra minnes saker läggs i kistan. Locket skruvas på.

BÅRHUS

Kroppen finns på bår i sjukhusets bårhus. Här finns också möjlighet att ta avsked i bårhusets avskedsrum.

BISÄTTNING

CEREMONI

BEGRAVNINGSCEREMONI

Ordningen på ceremonin kan vara kyrklig/kristen, borgerlig eller av annan ordning än Svenska kyrkans. Dödsfallet kan tillkännages i den avlidnes hemförsamlings kyrka, exempelvis genom själaringning/tacksägelse. En dödsannons kan ha satts in i tidningen.

KREMERING

Den avlidne kremeras på ett krematorium.

SPRIDNING AV ASKA

Om du vill sprida ut aska efter en avlidne person på en annan plats än en begravningsplats, hav eller större landområde, ska du ansöka om tillstånd för det hos Länsstyrelsen.

GRAVSÄTTNING

GRAVSÄTTNING – KISTBEGRAVNING

Kistan placeras i graven på en kyrkogård. Detta sker oftast i direkt anslutning till begravningsceremonin.

GRAVSÄTTNING – URNBEGRAVNING

Urnan placeras i graven på en kyrkogård. Detta sker oftast en tid efter kremeringen.

GRAVSÄTTNING AV ASKA

Askans placeras i en urngravplats, minneslund, askgravplats eller askgravlund. Alternativen har olika hantering för namngivelse och anonymitet.

GRAVSKÖTSEL

Gravrättsinnehavaren har enligt lag skyldighet att hålla gravplatsen iordnat och värdigt skick. Gravrätts-innehavaren kan personligen sköta gravskötseln eller köpa tjänsten av någon annan, exempelvis Kyrkogårdsförvaltningen.

Vill du veta mer

Behöver du mer information ring gärna vår bokning 08-555 670 30, epost: haninge.bokning@svenskakyrkan.se eller se webben www.svenskakyrkan.se/haninge/begravning

Sorgens fyra faser

Chockfasen

När man råkar ut för att en närstående dör. Om denna person har en central betydelse för just mig och mitt liv, kommer känslorna vara så starka att hela kroppen reagerar. Kroppen kan reagera med skakningar, darrningar, kyla, värme eller fysisk smärta i olika kroppsdelar.

Reaktionsfasen

Det är nu man verbalt upprepar all information man hört. Den drabbade behöver och har ett behov att få prata och upprepa händelsen om och om igen. Det är vanligt med mardrömmar och sömnrubbningar.

Bearbetningsfasen

Nu upptar det som har hänt mindre av vardagen. Fortfarande kan man ha dagar som känns som det gjorde i början av krisen, oftast i samband med födelsedagar, jul eller andra gemensamt viktiga dagar. Men skillnaden är stor. Ju längre du kommit i ditt sorgearbete desto mer kan du också se och hjälpa andra.

Nyorienteringsfasen

Det är nu man landar i en acceptans. Man önskar aldrig det inträffade, men man ifrågasätter den inte längre. Den är en del av livet och det är nu man börjar se en framtid.

Behovet av att sörja

FÖR ATT KUNNA LEVA VIDARE

Sorgen har många ansikten och när vi förlorar en närstående kan sorgen ta sig skiftande uttryck, menar Attila Neumerker, präst i Svenska kyrkan i Haninge. – Det är också en väldig skillnad om det handlar om att sörja en människa som har levt ett långt liv eller en ung person som har dött genom en olycka eller självmord, säger han.

Han begravde nyligen en ung person som valde att avsluta sitt liv. Kyrkan var fylld till bredden av vänner, familjemedlemmar och bekanta som kom för att ta farväl av ett liv som släcktes alldeles för tidigt.

– Jag har arbetat som präst i 24 år, och att hålla en sådan begravning är alltid svårt. En människa som borde ha haft så många år kvar, säger Attila Neumerker när vi träffas en eftermiddag i S:t Eskils kyrka.

Genom åren har han haft otaliga sorgesamtal inför en begravning och mött alla möjliga reaktioner.

– Sorgen kan vara stum, förtvivlad eller väcka ilska. Du kanske hade planerat livet efter pensionen, med din man eller fru, och så dör din partner och du blir lämnad. Jag försöker att vara lyhörd och medkännande i mötet. Det är särskilt viktigt för en människa som sörjer att bli tagen på allvar och att inte komma med färdiga svar eller rationella förklaringar, säger Attila.

Är vi rädda för att sörja?

– De flesta människor tar sorgen på allvar, tillåter sig att sörja och har en inneboende vördnad inför livet och döden. Även när det handlar om

brustna relationer så kommer man ofta till begravningen för att visa sin respekt och göra ett värdigt avslut. Det finns de som håller sorgen ifrån sig, som inte har förmågan att vara i sorgen, men jag upplever att de är ganska få, säger Attila.

Sorgen är en process och inte ett evigt tillstånd, även om det kan kännas så till en början. Sorgens olika faser brukar beskrivas med chock-, reaktions-, bearbetnings- och nyorienteringsfasen.

– De följer inte en rak linje, utan man kan röra sig mellan de olika faserna och behöva stanna lite längre i någon fas. Ibland fastnar människor i någon av dem.

Sorgegrupper

Svenska kyrkan i Haninge erbjuder sorgegrupper och Attila har genom åren lett flera av dem. Men han poängterar att det är bra att det har hunnit gå lite tid, att begravningen är över liksom praktiska och juridiska frågor som t ex bouppteckning.

– En del av sorgbearbetningen handlar om att få berätta om sin relation till den bortgångna och att

träffa andra i samma situation.

Det är väldigt läkande att höra att du inte är ensam i din sorg.

– Sorgen behöver berättas annars kommer den av sig. Jag träffade en person, i en serie samtal, som hade gått med sin sorg i många år och inte kommit vidare. Efter tre fyra samtal kunde hon landa i en acceptans, dvs i nyorienteringsfasen, och gå vidare.

Hur pratar vi om döden?

Vi har inte många tabun som lever kvar i vårt samhälle. Men döden är ett av dem. Trots att det enda som är

Attila Neumerker, präst i Svenska kyrkan i Haninge.

säkert är att vi alla ska dö håller vi gärna den vetskapen ifrån oss. Varför har vi så svårt att prata om döden?

– Vi lever i en tid där vi är väldigt bra på att berätta om våra framgångar, inte minst i sociala medier, så döden blir det yttersta nederlaget för livet. Och våra nederlag vill vi inte gärna flagga med, konstaterar Attila.

– Döden är egentligen det enda tillstånd där vi alla är absolut lika. Vi lever i ett av världens mest jämställda länder och har det på många sätt så väldigt bra. Men trots det så brister vi i jämställdhet och når inte upp till idealet. Men inför döden är vi alla jämlika, ingen kan köpa sig fri eller ta med sig något efter jordelivet. Jag finner en form av tröst i den tanken.

– Men, säger Attila i nästa andetag. Vetskapen om vår förgänglighet kan också ge en skärpa till det liv vi lever och faktiskt har. Livet handlar inte bara om att växa på olika plan

utan också om att mogna. Med mognaden kommer visheten och ett annat perspektiv på döden. I Bibeln står det om de gamla som somnade in och var mätta på livet. Med det förhållningssättet blir det lättare att skiljas ifrån det.

Hur pratar du om döden med unga människor?

– Det blir naturligt när något händer i deras liv, när en närstående inom familjen som de har en känslomässig bindning till eller en vän dör. Jag har varit skolpräst och ibland rycks en jämnårig bort genom en olycka eller ett självmord. Unga människor har ofta frågor kring hur det kunde hända och uttrycker att det är orättvist! En gång var det en ung person som dog under ett sommarjobb, en ren olyckshändelse, och det födde sådana frågor.

– Jag ger inga patentsvar utan är ärlig med att jag inte förstår det själv, men visar att jag finns där. Under-

stryker att vi behöver vara mer rädda om varandra, så att det inte upprepas. Vuxenvärlden behöver erbjuda sitt stöd, men samtidigt inte vara påträngande, då blir det lätt fel.

– När den unga personen dog såg vi till att ordna med en samling i skolan, tända ljus och att det fanns en minnesbok att dela sin tankar i. Cereemonier är en hjälp att bearbeta sorgen.

Vad tror du händer när vi dör?

– Vissa saker är höllda i dunkel, säger Attila och ser ut genom fönstret. Kroppen är förgänglig och börjar lösas upp i samma ögonblick som vi slutar att andas. När jag får frågan i begravnings sammanhang försöker jag var ärlig och det brukar uppskattas. Jag säger att min förhoppning är att vi är något mer än bara kroppen. Jag hoppas på ett evigt liv, ett mysterium som inte kan innefattas i logiska begrepp, avslutar Attila. ■

TEXT ANN THÖRNBLAD

Religiösa symboler på modet

Vi svenskar är det folk i världen
som låter tatuera oss mest och den
som börjar fortsätter gärna.

– Det är vanligt att tatuera sig vid skilsmässor och separationer eller när något särskilt har hänt. Det kan vara att du har fått barn eller att någon nära familjemedlem har dött, säger tatuere Sandra Johans.

David Beckham har en tatuering av Jesus, på högra sidan av magen, där han är på väg till sin korsfästelse. Den är inspirerad av målningen "The man of sorrow" av konstnären Matthew Brooks. Ovanför den tatueringen är ett längre bibelcitat textat.

Miriam Bryant, som bland annat bjöd in till tatuering i programmet "Så mycket bättre", har flera hjärtan på knogarna och de utgör bara ett fåtal av hennes många tatueringar.

– När David Beckham gjorde sitt kors i nacken, var det många som ville göra ett likadant. Likadant när Justin Bieber lät tatuera sitt kors på bröstet. Så kors är nästan alltid populära motiv, säger Sandra Johans som är tatuere på Platinum Ink i Haninge.

Vi träffas en eftermiddag i februari och överallt pågår det gaddning. En kvinna ligger på mage i något som liknar en massagebräda och får underarmen tatuerad. Det är en blomstergirland som håller på att ta form.

Andra religiösa motiv som efterfrågas just nu är mindre kors och krucifix och hjärtan på fingrarna, berättar Sandra och visar några av sina egna fingertatueringar, med bland annat ett ankare.

– Till trenderna hör också mandalas med blommor eller djur. Många vill tatuera dem på framsidan av armen eller benet. Jag gjorde flera tatueringar på en kvinna som var yogalärare för ett tag sedan, det blev just en mandala och så tecknet för yin och yang.

– Linjebaserade tatueringar, som inte är skuggade, är också efterfrågade.

Linda Morén, som är tatuere på Inka tattoo i Haninge, instämmer i att mandalas är motiv som ofta efterfrågas.

– Det är också mycket text och romerska siffror. Många av citaten berör familjen som till exempel "Family first" och "Blood makes you related loyalty makes you family". Lejon är

dessutom populärt och rosor, de går aldrig ur tiden.

– Jag tatuerar många religiösa symboler. Krucifix, bedjande händer, radband och så Fatimas hand, säger Linda. Hennes erfarenhet är att de som väljer religiösa motiv har någon form av känslomässig koppling till dem. Ängeln står till exempel för skydd och tröst i en allt mer fragmentarisk värld. Korset och ankaret symboliserar tro och hopp och det är de flesta kunder medvetna om, menar Linda.

– Ibland är de bara vackra motiv, men ofta finns det en tanke bakom. Personen som väljer just ett kors eller en ängel är vanligtvis döpta och har någon form av tro, säger hon.

Mest stolt över?

Linda på Inka tattoo har alltid varit duktig på att teckna och hon ser det som en förutsättning för att bli en skicklig tatuere.

– Därför tycker jag det är som roligast de gånger jag kan rita upp en bild på fri hand. Jag har gjort en dödskallespindel som blev väldigt bra och en flamingo som jag är stolt över.

Sandra på Platinum Ink var utbildad målare och dekorationsmålare när hon en dag fick frågan av sin sambo om hon ville tatuera en ros på hans ben.

– Då upptäckte jag hur roligt det var och att jag var bra på det! För drygt tio år sedan började jag som lärling och ett par år senare började jag ta kunder. Min specialitet har blivit text och så gör jag mycket rosor. Det är allt ifrån namn på barn och partners till citat.

– Det svåraste jag gjort, och det jag är mest stolt över, är en trollslända. En kvinna hade med sig en teckning som hennes pappa hade gjort. Han levde inte längre och hon ville göra den för att hedra hans minne. Jag gjorde den på hennes underarm och hon blev jättenöjd!

Sandra minns också en känslösam tatuering som hon gjorde för en

Sandra Johans, tatuere på Platinum Ink i Haninge

kvinna som just hade förlorat sitt barn och där hon tatuerade barnets födelse- och dödsdatum som inträffade samma dag.

– Hon hade förlorat sin dotter under förlossningen. Du får höra så många historier om vad människor har gått igenom. En annan gång tatuerade jag en kvinna, hennes barnbarn

var svårt sjuk i cancer, bara 11 år. Det kom väldigt nära eftersom min son var lika gammal då, säger Sandra.

Varför har tatueringar blivit så stort idag?

– Förr var det mest sjömän och kriminella som tatuerade sig. Men så är det inte längre. Det är verkligen alla typer av människor. Advokater, gängmedlemmar och sjuksköterskor i alla åldrar. Häromdagen tatuerade jag en kompis morfar som är 84 år, det var hans första tatuering!

– Det exploderade nog för tio år sedan efter tv-programmet "Ink Masters" där man fick följa ett gäng amerikanska konstnärer som tävlade om att bli världens skickligaste tatueringare, säger Sandra.

– Tatueringar har blivit ett sätt att uttrycka sig, berätta vem man är och att utsmycka sin kropp, säger Linda. Idag är det så accepterat, många lägger upp bilder av sina tatueringar på sociala medier, och då blir det lättare för andra att våga, säger Linda.

Vad är roligast och mest utmanande med jobbet?

– Kunderna och alla de människor du möter. Du lär dig snabbt att läsa av människor, du kommer ju så nära dem och deras hud. Svårast är när någon har en bild av hur ett motiv ska bli på huden som inte är realistiskt. Om du t ex vill ha ett runt motiv på ett ställe där det är svårt att få till den formen. Kroppen är ju inte plan! säger Sandra.

– Att binda ihop vad människor redan har och skapa en helhet, säger Linda. Just nu jobbar jag med en kille som har många kristna motiv, ett krucifix, en duva och på armen en skyddsängel. Det är ingen slump att han har valt de symbolerna, utan han har en tro även om han inte är religiös. Nu binder jag ihop tatueringarna med moln och solstrålar som bryter igenom! ■

TEXT ANN THÖRNBLAD
FOTO MAGNUS ARONSON

Vad har egentligen ägg med påsken att göra?

Påskens händelser är centrum för den kristna tron. Under några dagar utspelar sig ett drama på liv och död, där mörkrets krafter ser ut att få sista ordet när Guds son blir förrådd, torterad, hånad och dör på ett kors. Men så kommer påskdagens morgon och hans grav visar sig vara tom. Han som var död, lever igen.

Låt oss börja med *påskkärringarna*. De är kvarlevor av den häxtro som vi i dag betraktar som gammal vidskepelse, men häxtron var gamla tiders sätt att på ett begripligt sätt ge form och innehåll åt den kamp mellan ont och gott som vi ständigt märker i världen och i våra egna liv. Temat för hela påsken är kampen mellan ljus och mörker, liv och död.

Brödet på skärtorsdagen

Med sina tolv lärjungar äter Jesus på skärtorsdagen en sista måltid med bröd och vin tillsammans och med den handlingen instiftar han nattvarden. Jesus blev senare på kvällen tillfångatagen och bortförd av romerska soldater.

Det ligger en djup symbolik i brödet som bryts. Brödet är Jesu kropp som bryts och delas ut. Genom att ta emot nattvarden bröd och vin, tar vi emot den gåva han gav när han gick i döden för våra fel och brister. Brödet är också en symbol för gemen-

skapen, att vi alla hör ihop och att det räcker till oss alla.

Lax och rosor på långfredagen

För att markera långfredagens allvar och Jesu lidande firas gudstjänsten i många kyrkor utan kyrkklockor, orgelmusik och tända ljus. Altaret har inga prydnader utom fem röda rosor som symboliserar Jesus sår. Långfredagen var förr en av de dagar på året som var mest fylld av traditioner. Alla nöjeslokaler var stängda och många klädde sig i svart. Hela samhället tog en paus. Laxmenyn som många äter på långfredagen är en påminnelse om fastematen, som var fisk.

Ägg på påskafton

I Sverige firar vi påskhelgens stora fest på lördagskvällen, trots att påsken egentligen inte infaller förrän på söndagen. På påskaftonen dukar vi bordet och sätter in påskris, gärna med urblåsta ägg som prydnad. Ägget symboliserar Jesu uppståndelse och

att äta ägg vid påsk är en stark tradition även i andra länder. Genom det hårda skalet, en symbol för graven, bryter Kristi nya liv fram. En djup symbol med glimten i ögat är alltså de godisfyllda ägg som många föräldrar gömmer åt barnen. I det gamla samhället blev det tillåtet att börja äta ägg nu när fastan avslutats. Förmodligen är det också äggen, eller rättare sagt kycklingarna som kommer ur dem, som gett påsken dess gula färg.

Korset som symbol för kärlek

Korset, som var ett grymt redskap för tortyr och avrättning, blev det främsta kristna tecknet eftersom det visar på Guds kärlek till människorna i och med Jesu uppståndelse från de döda på påskdagen. Några kvinnor går till graven tidigt på påskdagsmorgonen för att smörja hans kropp, men möts av en tom grav och en ängel som förkunnar att Jesus uppstått. Kristen tro handlar om hur livet besegrar döden på alla plan. ■

STÖDFÖRENINGEN DALARÖ KYRKA

Kulturvård med lokal omsorg

Det man älskar vårdar man och tar hand om.
Stödföreningen Dalarö kyrka vill sätta guldkant på sin kyrka och har genom åren bidragit med bl a renovering av votivskeppen och klockstapeln, fasadbelysning och en monter för kyrksilvret.

– Den fina träkyrkan från 1652 är en symbol för Dalarös spännande historia och ett kulturarv. Här har den stora farleden mot Stockholm passerat sedan medeltiden och lots- och tullverksamhet varit viktiga verk-

samheter, säger Elise Claeson som är sekreterare i Stödföreningen Dalarö kyrka och även kyrkvärd.

– Det var en sjöfartsplats för flottan på 1600-talet och när Sverige var i krig med Ryssland brände ryssarna ned hela Dalarö år 1719, men tsaren skonade kyrkan. Det finns en vacker symbolik i det. Under århundranden när ön drabbades av andra bränder samlades Dalaröborna för att rädda just kyrkan, innan de räddade sina egna hem.

Elise har varit permanentboende på Dalarö med sin man sedan 1989, innan dess var de sommargäster, och hyser en särskild kärlek till såväl ön som kyrkan.

– Vi har ett stort stöd bland dem som bor här, av församlingsborna är 70 procent tillhöriga i Svenska kyrkan, och även bland sommargästerna. Vi har cirka 200 medlemmar och många av dem döper sina barn och barnbarn i Dalarö kyrka.

Elise har ett pärlband av fina minnen förknippade med kyrkan och ett som skimrar särskilt starkt är när hennes dotter gifte sig sommaren 2017.

– Det är en så intim och personlig kyrka som lämpar sig väldigt bra för både dop och vigslar. Min dotter och hennes man gifte sig i början av

augusti, vi hade soligt väder och hade sedan middagen på en skärgårdsbåt!

– Ett annat fint minne är drop-in dopet förra året. Det kom flera unga familjer och det blev oväntat vackert. Själva dopgudstjänsten blev så central, säger Elise och berättar i nästa andetag att föreningens aktiva medlemmar hjälps åt att vara kyrkvakter så kyrkan kan hålla öppet varje sommar.

– Vi är stolta över vår kyrka och vill att många ska få möjlighet att se den. Votivskeppen från 1600-talet är helt unika liksom predikstolen med sina träsniderier.

Varje år har stödföreningen ett projekt som de särskilt fokuserar på. Under åren 2010-2012 gick medlemsavgifter och donationer till att renovera kyrktaket. Förra året renoverades högtalaranläggningen och i år har turen kommit till att se över ljussättningen.

– Under sommaren har vi ett större evenemang där man istället för att betala ett inträde kan skänka pengar. Så håll utkik, det blir i början av augusti! säger Elise Claeson. ■

TEXT ANN THÖRNBLAD

Lars Palmgren och Elise Claeson, styrelseledamöter i Stödföreningen Dalarö kyrka.

Medlemskap i Stödföreningen Dalarö kyrka

Enskild medlem 200 kr, tillkommande familjemedlem 100 kr, bg 5872-6365

Musik & konserter

Corona-kollen

Ändringar kan förekomma. För aktuellt program, se kalendariet på www.svenskakyrkan.se/haninge

SÖNDAGEN DEN 5 APRIL

kl. 11.00 Vendelsö kyrka

Gudstjänst med musikal
'Det största PåskÄgget'

Vendelsö barn- och ungdomskörer
medverkar

MÅNDAG – ONSDAG 6–8 APRIL

Västerhaninge kyrka

Musikgudstjänster:

Tema Tenebrae – Jesu Kristi lidande

Det är tre gudstjänster med bas i bibeltexterna om Kristi lidande historia och med mycket vacker musik. Vid dessa tillfällen låter vi Bibelordet och musiken stå fram och det blir ingen gemensam psalmsång eller någon predikan. Vi använder adventsljusstaken baklänges för att dag för dag räkna ner mot långfredag.

Måndag 6 april kl. 19.00

Musik av Albinoni, Bach, Chopin,
Lars-Erik Larsson och Vivaldi.

Tisdag 7 april kl. 19.00

Musik av Adams, Bach, Brahms och
Drischner

Onsdag 8 april kl. 19.00

Sånger ur Pergolesi 'Stabat Mater'
Johanna E Martell, sopran
Leila Brask-Jensen, sopran

SÖNDAGEN DEN 12 APRIL

kl. 15.00 S:t Eskils kyrka

Mässa på finska

Ensemble ur Österhaninge kyrkokör &
Fredrik Ohlsson, trumpet.

SÖNDAGEN 26 APRIL

kl. 16.00 Tungalsta kyrka

**Musikgudstjänst med Änglakören,
Hallelujakören**

kl. 16.00 S:t Eskils kyrka

Konsert med Fransk-Italienskt tema

Johanna E Martell, sopran,
Maria Wackt, sopran,
Hedvig Hasselström, mezzosopran
Jacob Moscovicz, piano

TORSDAGEN 30 APRIL

kl. 18.00 S:t Eskils kyrka

Valborgsmässosång

Österhaninge kyrkokör &
Mikael Fahlstedt med solister

SÖNDAGEN 3 MAJ

kl. 16.00 Jordbro kyrka

Vårkonsert med Audite ,

Optimistkören,
Sara Bjäde Jarl och musiker.

SÖNDAGEN 10 MAJ

kl. 15.00 S:t Eskils kyrka

Finsk folkmusikgudstjänst

Ensemble ur Österhaninge kyrkokör,
Silja Heino, tvärflöjt

kl. 15.00 Västerhaninge kyrka

Musikgudstjänst

kl. 18.00 S:t Eskils kyrka

Musikcafé med kaffeservering

Fahlstedts 4 VOCALS & Mikael Fahlstedt

SÖNDAGEN 17 MAJ

kl. 18.00 S:t Eskils kyrka

Körkonsert

AcQuire & Anders Klint, dirigent

SÖNDAGEN 24 MAJ

kl. 18.00 S:t Eskils kyrka

Vivaldis Gloria och Perders Alleluia

Vendelsö kammarkör,
manskören Birger, SAS-kören,
Österhaninge kyrkokör,
Haninge sinfonietta & Maria Wackt,
dirigent, Mikael Fahlstedt, orgel,
Kjell Perder, kompositör

ONSDAGEN 27 MAJ

kl. 19.00 Vendelsö kyrka

Konsert med Manskören Birger

SÖNDAGEN DEN 31 MAJ

kl. 16.00 Dalarö kyrka

Konsert med Haninge Gospel

Emma Berisson och Jonas Walve

ONSDAG 3 JUNI

kl. 19.00 Österhaninge kyrka

Sommarkvällsmusik

"Beethoven 250 år"

Duo Sospiro: Olof Ahlqvist &
Jonas Moberg, 4-h piano
Kyrkbuss.

LÖRDAGEN DEN 6 JUNI

kl. 12.30 Dalarö kyrka

Sommarens sånger och psalmer

Dalarö kyrkokör; Annika Kabel;
Kom och sjung in sommaren och njut av
musiken!

kl. 18.00 Västerhaninge kyrka

Sommarkonsert på Nationaldagen

Andakt; Novi Cantores under ledning av
Johanna E Martell.
Musiker: Michael Weiter.
Andakt: Jonatan Mattsson.

Lunchmusik

Varje vecka bjuds på lunchmusik i **Västerhaninge kyrka** på tisdagar kl 12 och i **S:t Eskils kyrka** på onsdagar kl 12, även i Vendelsö och Jordbro kyrka.

Corona-kollen: Ändringar kan förekomma. Dagsaktuellt program finns i kalendariet på webben, www.svenskakyrkan.se/haninge och i veckoannonsen i Mitt i Haninge.

Välkommen att ta del av ett varierat musikutbud!

Påskens program

PALMSÖNDAGEN 5 APRIL

Dalarö kyrka

11.00 Gudstjänst med små och stora

Per Hilmer Larsson

Dalarö kyrkokör

Kyrkkaffe

Jordbro kyrka

11.00 Högmässa

Carl Henrik Widlund

Muskö kyrka

15.00 Mässa

Jonatan Mattsson

S:t Eskils kyrka

11.00 Högmässa

Katarina Mourath

Vendelsö kyrka

11.00 Gudstjänst med Musikal

"Det Stora Påskägget"

Eva Abragi

Vendelsö barn- och ungdomskörer

Västerhaninge kyrka

11.00 Högmässa

Jonatan Mattsson

Kyrkkaffe med ACT – Göran Frisk

talat om Solvatten

MÅNDAG 6 APRIL

Västerhaninge kyrka

19.00 Musikgudstjänst

- Tenebrae Jesu lidandes historia

Albinoni, Bach, Chopin, Lars-Erik Larsson

och Vivaldi

Jonatan Mattsson

TISDAG 7 APRIL

Västerhaninge kyrka

19.00 Musikgudstjänst

- Tenebrae Jesu lidandes historia

Adams, Bach, Brams och Drischner

Jael Ahlin

ONSDAG 8 APRIL

Västerhaninge kyrka

19.00 Musikgudstjänst

- Tenebrae Jesu lidandes historia

Sånger från Pergolesis Stabat Mater

Sara Engström

Solister: Johanna E Martell och

Leila Brask-Jensen

Corona-kollen

Ändringar kan förekomma.

För aktuellt program, se kalendariet

på www.svenskakyrkan.se/haninge,

veckoannons i Mitt-i-Haninge

eller ladda ned appen "kyrkguiden"

till din smartphone.

SKÄRTORSDAG 9 APRIL

Brandbergens seniorcenter

13.00 Torsdagscafé

Vi firar skärtorsdagsmässa tillsammans.
Krister Stenberg

Dalarö kyrka

18.00 Skärtorsdagsmässa

Elisabet Högberg

Muskö kyrka

19.00 Skärtorsdagsmässa

Jonatan Mattsson

S:t Eskils kyrka

18.30 Skärtorsdagsmässa

Minna Huhkamo

Vendelsö kyrka

18.30 Skärtorsdagsmässa

Katarina Mourath

Västerhaninge kyrka

19.00 Skärtorsdagsmässa

Jael Ahlin

LÅNGFREDAG 10 APRIL

Dalarö kyrka

11.00 Långfredagsgudstjänst

Per Hilmer Larsson

Muskö kyrka

15.00 Långfredagsgudstjänst

Eva.Britt Löf Hansson

Muskökören

S:t Eskils kyrka

11.00 Långfredagsgudstjänst

Katarina Mourath

Vendelsö kyrka

15.00 Musikgudstjänst

Pergolesis Stabat Mater

Stråkkvartett med musiker från
Radiosymfonikerna

Maria Wackt, sopran

Hedvig Hasselström, mezzosopran

Katarina Mourath

Västerhaninge kyrka

11.00 Långfredagsgudstjänst

Jael Ahlin – Musik ur Frisinas O Croce

Fedele och Cuore di Cristo,

Mozarts Ave Verum Corpus mm

Johanna Martell m fl musiker

PÅSKAFTON 11 APRIL

Dalarö kyrka

23.30 Påsknattsmässa

Per Hilmer Larsson

S:t Eskils kyrka

23.00 Påsknattsmässa

Attila Neumerker

PÅSKDAGEN 12 APRIL

Jordbro kyrka

11.00 Högmässa

Carl Henrik Widlund

Muskö kyrka

15.00 Högmässa

Jael Ahlin

Ornö kyrka

11.00 Påskmässa

Elisabet Högberg

S:t Eskils kyrka

11.00 Högmässa

Hanna Lönneborg

Österhaninge kyrkokör

Fredrik Ohlsson, trumpet

15.00 Gudstjänst på finska

Eija Alpmäa Magnusson

Ensemble ur Österhaninge kyrkokör

Fredrik Ohlsson, trumpet

Utö kyrka

12.00 Gudstjänst

Kristina Ljunggren

Vendelsö kyrka

11.00 Påskdagsmässa

Anders Ellman, trumpet/kornett

Maria Wackt, orgel, piano

Krister Stenberg

Västerhaninge kyrka

11.00 Högmässa

Sara Engström

ANNANDAG PÅSK 13 APRIL

S:t Eskils kyrka

11.00 Högmässa

Hanna Lönneborg

Västerhaninge kyrka

11.00 Högmässa

Jonatan Mattsson

Gudstjänster

DALARÖ KYRKA

Söndagar kl 11, Fjärdarnas mässa

följande datum: 26/4, 10/5

Gudstjänst, följande datum:

31/5 (Gospelgudstjänst)

JORDBRO KYRKA

Söndagar kl 11 Gudstjänst/högmässa

följande datum: 17/5

KRYCKAN/VALLAKYRKAN

Tisdagar 11.30 Lunchandakt

Tisdag/Lördag kl 18 Sinnesrogudstjänst,

följande datum: 18/4, 5/5, 30/5.

Fika från kl 17.

MUSKÖ KYRKA

Söndagar kl 15 Gudstjänst,

följande datum: 12/4, 7/6

ORNÖ KYRKA

Söndag 24/5 kl 17 Kvällsgudstjänst

S:T ESKILS KYRKA

Varje vecka:

Onsdagar kl 8.30 Morgonmässa

kl 12 Lunchmusik och soppa

kl 18.30 Kvällsmässa

Söndagar kl 11 Högmässa

TUNGELSTA KYRKA

Söndagar kl 15 Gudstjänst,

följande datum: 10/5, 24/5.

VENDELSÖ KYRKA

Varje vecka:

Torsdagar kl 18.30 Kvällsmässa

Söndagar kl 11.00 Gudstjänst

(Familjemässa 17/5, Försommarfest 7/6)

VÄSTERHANINGE KYRKA

Varje vecka:

Tisdagar kl 12 Lunchmusik

Söndagar kl 11 Högmässa

#stoltmedlem

Medan du tränar...

- äter en hemlös soppa eller tar en varm dusch på härberget Kryckan
- lyssnar en granne till en magisk körkonsert
- har en familj i sorg ett stödsamtal med en präst
- har ett förälskat brudpar ett vigelsamtal.

Tillsammans bidrar vi till att skapa ett tryggare samhälle, både i Haninge och i omvärlden. Som medlem bidrar du till att kyrkan kan vara ett stöd till de som har det tufft, men också en plats för livets stora högtider som dop, konfirmation, bröllop och begravning. Det är fint!

#blimedlem

Bli medlem! Genom kyrkoavgiften, ger du medmänsklighet ett ansikte i Haninge.

  svenskakyrkanhaninge

svenskakyrkan.se/haninge

SVENSKA KYRKAN I HANINGE

Box 113, 136 22 Haninge

tel 08-555 670 00

haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan
HANINGE

ANDRUM DISTIBUERAS SOM
SAMHÄLLSINFORMATION AV POSTNORD
OCH SORTERAS EJ SOM REKLAM.

Kontakt

HANINGE PASTORAT har cirka 90 000
invånare. Ungefär 43 000 är kyrkotillhöriga i
någon av församlingarna; Dalarö-Örnö-Utö,
Västerhaninge-Muskö eller Österhaninge.

KONTAKTUPPGIFTER

Besöksadress Runstensvägen 14

Postadress Box 113, 136 22 Haninge

Telefon växel 08-555 670 00

Hemsida www.svenskakyrkan.se/haninge

E-post haninge.pastorat@svenskakyrkan.se

[www.facebook.com/
svenskakyrkanhaninge](https://www.facebook.com/svenskakyrkanhaninge)

[svenskakyrkanhaninge](https://www.instagram.com/svenskakyrkanhaninge)

Kyrkoherde

Krister Stenberg, 08-555 670 23

Bitr. kyrkoherde

Eva-Britt Löf Hansson, 08-500 658 87

DISTRIKTSPRÄSTER

Distriktspräst Dalarö

Per Hilmer Larsson, 08-501 529 91

Distriktspräst Handen

Hanna Lönneborg, 08-555 670 58

Jordbro

Carl Henrik Widlund, 08-555 670 62

Distriktspräst Vendelsö

Eva Abragi 08-555 670 61

Distriktspräst

Västerhaninge/Tungelsta/Muskö

Jonatan Mattsson, 08-500 658 57

DIAKONER

Helen Cosini, 08-555 670 69

Ulrika Johansson, 08-500 658 59

Marie Lundeborg, 08-555 670 00

Eva Novotny, 08-500 658 72

Malin Persson, 08-555 670 16

Janine Wenzel, 08-555 670 31

BOKNING

E-post till bokningen:

haninge.bokning@svenskakyrkan.se

Dop och vigsel

08-555 670 10

Begravning och gravsättning

08-555 670 30

VÅRA KYRKOR

Dalarö kyrka Odinsvägen 4

Jordbro kyrka Moränvägen 17

Kryckan, Vallakyrkan Sleipnervägen 111

Muskö kyrka Kyrkbacken 14

Örnö kyrka Örnö

S:t Eskils kyrka

Runstensvägen 14, Handen

Tungelsta kyrka Tungelstavägen 200

Utö kyrka Kyrkviken, Utö

Vendelsö kyrka Skomakarvägen 18

Västerhaninge kyrka Kyrkvägen 7

Österhaninge kyrka

Klockarlötsvägen 28